

RAPORTTI

Kaupunginjohtajan osallistuminen

IAEA International Conference on Stakeholder Engagement

26.–28.5.2025, Wien, Itävalta



Kongressissa puhuneet kaupunginjohtajat yhteiskuvassa IAEA:n pääjohtaja Rafael Mariano Grossin kanssa.

Tavoitteet

Kutsu kongressiin tuli suoraan IAEA:n pääjohtaja Rafael Mariano Grossilta, erityisesti tiistai-iltapäivän osioon "Nuclear Communities and Mayors in Focus". Kutsu sisälsi pyynnön kaupungin puheenvuorolle sessiossa. IAEA:n kutsu oli lähetetty noin 200 kaupunginjohtajalle 44 maassa. IAEA oli myös lähettänyt kutsun ko. maiden lähetystöille Itävallassa.

Erillinen pyyntö osallistua tuli myös Group of European Municipalities With Nuclear Facilitiesilta (GMF:ltä), johon Loviisan kaupunki liittyi vuonna 2023. GMF järjesti oman tapaamisen ja tutustumismatkan kongressin aikana.

Lisäksi Suomen Itävallan suurlähetystö järjesti illallistilaisuuden, johon oli kutsuttu eri maiden edustajia keskustelemaan ydinvoimasta lähiyhteisön näkökulmasta.

Suomesta kongressiin osallistui allekirjoittaneen lisäksi kunnanjohtaja Vesa Lakaniemi Eurajoen kunnasta.

Tavoitteena oli viedä viestiä Suomesta ja Loviisasta laajalle osallistujakunnalle, verkostoitua muiden vastaavien toimijoiden kanssa, vastata Suomen Itävallan suurlähetystön pyyntöön tuoda suomalaista ydinvoimakunnan näkökulmaa suurlähetystön järjestämään illallistilaisuuteen sekä saada vaikutteita ja oppia tästä kovin erilaisesta kuntakontekstista.

Ohjelma ja sisällöt

Sunnuntai 25.5.

Matkustuspäivä, Helsinki–Wien.

Lyhyt palaveri illalla Eurajoen kunnanjohtaja Vesa Lakaniemen kanssa. Matka-aikataulu ja majoituspaikka oli koordinoitu etukäteen.

Maanantai 26.5.

Rekisteröityminen kongressiin sekä kulkuluvan saaminen YK:n rakennuksiin ja alueelle Wienissä.

GMF:n järjestämä vierailu Zwentendorfiin, joka on Itävallan ensimmäiseksi ydinvoimalaksi rakennettu laitosrakennus Itävallassa. Juuri ennen ydinvoimalan käyttöönottoa vuonna 1978 Itävalta päätti, kansanäänestyksen perusteella, olla käynnistämättä laitosta. Laitoksen rakentamiseen käytettiin 1,4 miljardia euroa. Kansanäänestyksen jälkeen Itävallassa ei ole tehty muutosta päätökseen ydinvoimattomuudesta.

Kansanäänestyksen tulos oli äärimmäisen tiukka (50,5 % äänestäjistä oli ydinvoimaa vastaan) ja Zwentendorfia kutsutaankin joko ”demokratian suurimmaksi monumentiksi” tai ”äärettömän tuhlauksen monumentiksi”, katsantokannan mukaan.

Suurlähettiläs Nina Vaskunlahden järjestämä illallistilaisuus Suomen Itävallan suurlähetystöllä. Suurlähettilään ja hänen avustajansa lisäksi tilaisuuteen osallistui 14 henkilöä yhdeksästä eri maasta (Belgia, Marokko, Luxemburg, Egypti, Argentiina, USA, Ukraina, Armenia, Suomi). Paikalla oli myös Säteilyturvakeskuksen edustaja Suomesta.

Tiistai 27.5.

Tutustuminen aulanäyttelyyn IAEA:n rakennuksessa.

Kongressiosallistumisen pääsessio, missä 37 kaupunginjohtajaa piti lyhyet puheenvuorot oman kuntansa perspektiivistä (allekirjoittaneen puheenvuoro tämä raportin liitteenä).

Iltapäivän aikana tapasin myös Ukrainan Varashin kaupungin, Loviisan ystävyyskunnan pormestarin. Vaihdoimme yhteystiedot ja sovimme olevamme yhteydessä kongressin jälkeen.

Kongressin gaalaillallinen Wienin Albertina-museossa.

Tapaaminen GMF:n toiminnanjohtajan, Meritxell Martellin, kanssa.

GMF esitti pyynnön osallistua The University of Michigan Department of Nuclear Engineering & Radiological Sciencesin (NERS) järjestämään kongressiin [NEA Global Forum Symposium on Nuclear Education, Science, Technology, and Policy](#) Ann Arborissa, USA:ssa, 30.9.–2.10.2025. Kutsu koskee osallistumista paneelikeskusteluun ydinvoimatuotannosta yhteiskunnallisesta ja lähiyhteisön näkökulmista. Järjestävä taho vastaa matkustus- ja majoituskustannuksista.

Keskiviikko 28.5.

Matkustuspäivä, Wien–Helsinki.



Keskeiset havainnot ja opit

Kongressi ja matka tarjosi mahdollisuuden päästä osaksi ydinvoimakuntien verkostoa konkreettisesti.

Tapahtuma avasi myös näkemyksen ydinvoimatuotannon kontekstiin yleisellä tasolla ja ymmärryksen, miten isosta asiasta on kyse globaalillakin tasolla.

Toisaalta myös ymmärrys siitä, miten esim. Loviisa sijoittuu maailmankartalle ydinvoimakontekstissa, oli silmiä avaava: monet paikalla olijoista tiesivät

Suomesta kaksi paikkakuntaa: Eurajoen ja Loviisan (Helsinki oli lentokenttä, joka palveli näitä molempia paikkakuntia).

Erityistä kansainvälistä mielenkiintoa herättää Eurajoki ja Posivan korkea-aktiivisen radioaktiivisen jätteen loppusijoituspaikka, jossa maailmanlaajuisesti ollaan rakentamisessa pisimmällä.

Keskustelut Eurajoen kunnanjohtaja Vesa Lakanimen kanssa olivat oma osansa matkan annista: Vesa on ollut virassa kahdeksan vuotta, jonka aikana hän on luonut todella hyvän ja toimivan yhteistyösuhteen myös Teollisuuden Voiman (TVO:n) kanssa. Yhteistyö palvelee sekä kuntaa että TVO:ta eri tavoin, ei vähiten alueen tunnetuksi tekemisessä ja erilaisten tutustumismatkojen fasilitoinnissa.

Tässä saattaisi olla Loviisan ja Fortumin välillä vielä kehitettävää. Tästä on jo puhuttu tapaamisissa Fortumin edustajien kanssa, mutta nyt voisi olla aika viedä yhteistyö vielä tiiviimmälle tasolle, molempien osapuolien hyödyksi.

Suurlähetystön illallisella käytiin vilkastakin keskustelua siitä, miten ydinvoiman läsnäolo eri paikkakunnilla on vaikuttanut alueen yhteisöön.

Oman perspektiivinsä ydinvoimakeskusteluun toi Ukrainan kaupunkien edustajien tapaaminen kongressissa. Heidän tilanteensa on kovin erilainen verrattuna rauhan tilassa eläviin maihin ja samalla heidän halunsa verkostoitua erityisesti Euroopan maiden kanssa on suuri.

Lähempi tutustuminen GMF:n edustajiin toi eurooppalaisen alustan ydinvoimakeskustelulle ja loi paremmat edellytykset myös Loviisalle osallistua järjestön toimintaan tulevaisuudessa. Eurooppalaisten ydinvoimakaupunkien toimintaympäristö on kuitenkin keskenään enemmän samanlainen, verrattuna esimerkiksi Etelä-Amerikan tai Afrikan maihin.

Tarjottu mahdollisuus osallistua yliopistotason paneelikeskusteluun kansainvälisessä kongressissa ydinvoimakunnan edustajana oli tietysti hieno tunnustus ja huipentuma antoisalle kongressimatkalle.

Lisätiedot

Kongressin ohjelma kokonaisuudessaan

<https://www.iaea.org/events/seconf2025/programme>

Kaupunginjohtajien Joint Statement

https://www.iaea.org/sites/default/files/25/05/joint_statement_signatories.pdf

IAEA-uutinen

<https://www.iaea.org/newscenter/news/iaea-hosts-worlds-first-major-gathering-of-nuclear-community-leaders>

Zwentendorfin ydinvoimalarakennus

<https://www.evn.at/>

Liite – Loviisan puheenvuoro kongressissa

ENGLISH VERSION (to be presented at the venue):

Honorable members of the IAEA, esteemed colleagues, ladies and gentlemen,

Greetings from the City of Loviisa in Finland!

Our city has hosted two nuclear reactors for soon 50 years. Today the two reactors produce approximately 10% of the electricity in Finland.

Just as Finland and the EU are now adapting to a new world order, so too has Loviisa adjusted in relation to nuclear power. In the seventies the construction of the nuclear power plant was a collaborative project between East and West. The plant's reactors and much of its technology came from the Soviet Union.

As such, nuclear power also sparked discussion both locally and nationally, in step with a growing awareness of environmental issues. However, the people of Loviisa's attitude toward nuclear power changed as the construction and later operation of the two reactors brought jobs and external influences to the town.

Today, the reactors have been granted an extension until the year 2050, and hardly any of the Soviet-era technology remains. The fuel now also comes from the West.

As a truly exciting development, I am pleased to share that at the beginning of this year, the City of Loviisa sold 300 hectares of land adjacent to the current nuclear power plant to Fortum, which owns and operates the plant. In Loviisa, we look forward to Fortum's willingness to invest in, maintain, and develop the production of emission-free energy in the city.

We see the city's cooperation and business with Fortum as a real gamechanger. Our hope and belief are that Fortum's investments in Loviisa will bring many more investments to the entire region, particularly in refining the emission-free energy produced in the area.

Currently, ten relatively large solar parks are also being planned in Loviisa—something that would not be possible without the grid capacity and stability provided by a large power plant.

By "gamechanger," I mean that we in Loviisa now look hopefully toward a bright future and are planning for development instead of dismantling.